

Vincze Imre makói főbíró levele Návay Mihályhoz Makó történetével foglalkozó iratok tárgyában, Makó, 1841. február 13.¹

Makó város vezetői 1841-ben Návay Mihály Csanád vármegye táblabírójának kérésére felkutatták Makó koraújkori birtokviszonyaival foglalkozó iratokat. A küldöttség kutatást végzett Borsod vármegye levéltárában, az Olasz család magánlevéltárában, a nagyváradi káptalanban és a leleszi valamint a jászóváraljai hiteleshelyeken. A megtalált iratokról rövid regesztát készítettek, amelyet levelük hátlapjára írtak le. Maga a levél azért jelentős, mert megmutatja, hogy egy mezőváros tisztségviselői gazdasági érdekek miatt történeti kutatást is végeztek. A gyűjtés során lemásolt iratokat ma Makó város levéltárában őrizik, de sajnos a levélben említett iratok közül hiányzik a reformátusok szabad vallásgyakorlását biztosító irat. Erről csak annyit tudunk, hogy 1744-ben Kulin Demeter makói kálvinista lelkész személyesen tárgyalt a nagyváradi káptalanban arról, hogy Makó földesúri jogát ismerjék el Igás/Igar/Igacs pusztá fölött. Az elismerés után egy nappal Kulin azt is elérte, hogy egy záradékban biztosították a reformátusok vallásgyakorlását.

Vettem mart[ius] 5-kén 1841.

Tekintetes Fiscális és Táblabíró Úr!²
Kegyes Urunk!

Mi, tekintetes úrnak kegyes meghagyása szerint nagyváradi káptalan, leleszi és jászóvári szentegyház conventjeinek és tekintetes Borsod vármegyének levéltárából, úgy Berczelre az Olasz familiához az ottan található és privilégiált Makó városunkat illető irományoknak kihozatala végett elküldött megbízotjaink visszatértük után az 1. alatt ide mellékelte, s rövid kivonatban közölt irományoknak jegyzékét olly alázatos nyilatkoztatásunk mellett, hogy valamint Leleszen és te[kin]t[e]tes Borsod vármegyében – melyről az ottani levéltárnok uraktól küldöttjeink bizonyítványt is hoztak – ezen város köcségét illető semminemű irományok nem találtak. A Berczelen lakó és a férjfi ág kihalása után már csak asszonyi nemű lévők Olasz nemzettség pedig a nevezett igátsi pusztát érdeklő irományoknak kiadásától magát leginkább azért vonogatván, mivel azt a maguk részire visszaszerezni óhajtanak – amint küldöttjeink előtt kijelenték – azomban azoknak kikérését az időnek rövidege miatt nem is tehetik. Szinte semminemű irományt ki nem adott. Ezennel alázatosan közölvén, egyszersmind azeránti értesítésünket, mely időre méltóztatik küldöttjeinknek Pesten avégett, hogy ezen tárgy eránt bővebben és személylyessen értekezni szerentsénk lehetne a mostanában megszerzett irományokkal lejendő megjelenését elrendelni tekintetes úrtól alázatosan kérve, s elvárva, tellyes tisztelettel vagyunk.

Makón februarius 13-a 1841.

Tekintetes Fissális és Tablabíró Úrnak Kegyes Urunknak alázatos szolgái:

Vintze Imre m[anu] p[ropria] város bírása
Sarkadi Mihály m[anu] p[ropria] eskütbíró

---

¹ MNL Csongrád-Csanád vármegyei Levéltár Makó, Makó város tanácsának iratai, Makó városát régi időktől érdeklő iratok V.1.q.1. no. 58.d

² A megszólításból nem derül ki, kinek írták a levelet, de Csanád vármegyében Návay Mihály 1828 óta táblabíró volt valamint 1842-től főadószedői tisztséget is betöltött, ezért feltételezhető, hogy ő rendelte el az iratok felkutatását. Vö.: Gilicze János: A földéaki Návay család története, Debrecen, 2006, 134.

Vajda József m[anu] p[ropria] eskütt
Börtsök Pál m[anu] p[ropria] eskütt
Török Benedek m[anu] p[ropria] eskütt
Baka Péter eskütt
Resda Mihály eskütt
Tergulitza Péter eskütt
Rátz István m[anu] p[ropria] eskütt
Görbe Ferenc m[anu] p[ropria] eskütt
Joó János m[aga] k[ezével] eskütt

Feljegyzése azon okleveleknek, mellyek mint Makó várossát illető irományok Keresztelő Sz[ent] Jánosról nevezett jászovári sz[ent] egyház conventjének levéltárába feltaláltak, úgymint:

Először: gróf Eszterházy Miklós palatinusnak 1642-ik évi febr[uár] 6-án Olasz János hajdan szendrői kapitány részire ugyanazon palatinusnak és Aszalay István secretariusnak aláírásukkal megerősített Csanád vármegyébe helyeztetett Igar és Csongrád vármegyébe kebelezett Fejéregyház puszták eránt kiadattott adománylevél.

Másodszor: ugyanazon pusztának 1651-dik évi December 8. úgy mint az igátsinak a makaiaknak 180 tallérokra Olasz Illés által lett eladásáról adattott bizonyítványa.

Harmadszor: Szendrőben lakozó Szél Mihály, ki az igási pusztához jussát tartotta, az abban volt birtokos részit eladta 1654-dik eszt[en]dei Sept[embris] 9-én 140 ezüst tallérokért privilegiált Makó városának és minden lakosainak.

Nagyvárad di deák szertartású székesegyház káptalanjából:

Először: gróf Pálffy János palatinusnak parantsolatja, mellyel Kulin Demetert, Barmos Andrást és Fekete Györgyöt általok pedig egész privilegiált Makó városát, s annak minden lakosságait az igási puszták birtokába az abban kinevezett királyi emberek által behelyhezteni elrendeli 1744-ik eszt[en]di Januar[ius] 24-én. A beigtatás történt 1744-ik évi febr[uár] 20-án, mely alkalommal a statutionak 2-ik napján úgymint Februar 21-én Návay György, 3-ik napján Lech Zakariás és Lőrincz csanádi kanonokok és praepost a statutióknak ellene mondanak.

Másodszor: gróf Pálffy János palatinus parantsolatja az igási pusztákba priv[ilegiált] Makó városának s általok a lakosoknak beigtatása eránt Jan[uar]i[us] 24-e 1744.

Harmadszor: Stanislovits³ Miklós csanádi püspöknek 1743-ik évi Januar[ius] 13-a azerént kiadott bátorságosító levele, hogy Makó városát s annak lakosságait az igási puszták eránt jogainak kikeresésére felhatalmasítja.

Negyedszer: Kulin Demeter, Barmos András és Fekete György a nagyvárad di káptalannál bevalják, hogy ők azon igási puszták, melyre palatinális donatiót nyertek privilegiált Makó városának és lakosságainak engedik, s ahoz többé sem maguk, sem maradékaik semminemű jogukat nem tartják 1744. Martius 10-a.

Ötödször: Kulin Demeternek a káptalan előtt tett nyilatkozása, melyben az igási pusztának a város részire más két társaival lett engedéséhez azon feltételt kaptolja, hogy ha őt a Helvéczi vallástételt követők hivataljába nem háborgatják. Martius 11-a 1744.

Igácsi puszták mikoron lett adományoztatva szolgált okmányok kieszközlése iránti levél ismeretlen nevű fiskális és táblabíróhoz, Makó város elöljáróinak 1841 februárban Jászovány sz[ent] egyház conventjéhez.

---

³ Stanislavich Miklós csanádi püspök 1739 és 1750 között.